

با حضور اساتید دانشگاه و فعالان فرهنگی از کتاب «یک زمستان با کولبرها» رونمایی شد

رونمایی از ژورنالایسم قصه‌گو

عکس: هلا سزتان دادجو افرهختگان

شایعه و روایات مختلف این امنیت روحی و روانی مردم مورد تعرض قرار بگیرد. نکته دیگری که ایشان اشاره داشتند به پرونده‌های باز قوه قضائیه است، که مردم از آن خبر دارند و باید اطلاع‌رسانی شود. رسانه‌های ما باید این سوال را از خودشان داشته باشند، آیا موضوع فساد باید در حد همین خبر پرداخته شود و تقلیل پیدا کند؟ یا اینکه مردم باید از آن خبر داشته باشند؟ و بدانند چرا همه فسادها شبیه به هم هستند و پشت سر هم اتفاق می‌افتند. ریشه‌های این فساد کجاست؟ به‌نظرم جهاد تبیین در حوزه فقر، فساد و تبعیض بسیار مهم است. روزنامه‌نگاران باید روی این موضوع حساس باشند و مردم را به آن حساس کنند. ما روایت اول در این موضوعات نداریم و باید به‌سمت این روایت اول داشتن برویم. اگر قرار است جریان‌ساز باشیم و روایت اول داشته باشیم و بتوانیم رقابت کنیم باید روایت اول از خودمان باشد. ای کاش به روزی برسیم که قبل از اینکه دشمن زمین بازی را بگیرد و افکار عمومی را تهدید کند، ما ورود پیدا کنیم. رویکرد امروز رسانه‌ها کمی، سنتی و انفعالی است. باید به‌سمت روزنامه‌نگاری تحقیقی رفت که در کنار طرح مشکل، راه‌حل هم ارائه شود و این امیدبخش است.»

تکمیل حلقه ژورنالیست تحقیقی

در ادامه محمدامین ایمانجانی، مدیرمسئول روزنامه «فرهختگان» با اشاره به اینکه تبدیل یک گزارش به یک کتاب تکمیل حلقه ژورنالیسم تحقیقی است، گفت: «این کار باعث انگیزه و نگاه بهتر و اتفاق خوب در فضای رسانه‌ای کشور است. اینکه خبرنگار به دغدغه‌مندی یک موضوع را دنبال کند، این نیازمند حمایت مجموعه‌هایی مثل حوزه هنری و انتشارات سورمه‌مهر است. نوع رویکرد و پرداخت آقای امامی به موضوعات ما را به‌دوق می‌آورد. آقای امامی سخت اقلان می‌شود و این نشان می‌دهد که خودش دارای فکر و عقیده است. وقتی این اقلان صورت گرفت، منتظر چیزی نمی‌ماند و به‌دنبال موضوع می‌رود. موضوعاتی که ایشان دنبال کردند مثل ماجرای بندر ماهشهر، افغانستان یا حتی موضوع مهرشاد سهیلی و فساد مجموعه زیتون، موضوعاتی هستند که از اطرافیان ممکن است فشار بیاورند اما لطف‌هایی مثل لطف انتشارات سورمه‌مهر که در دل این ماجراها و فشارها کتاب را چاپ می‌کند، ما را دلگرم و روند را مطلوب می‌کند و انگیزه می‌شود که از تهدیدها، فرصت بسازیم.»

همچنین صابر خراسانی، مجری و شاعر پیشکسوت با بیان اینکه کتاب را مطالعه کرده است، بیان کرد: «من از ظرافت این اثر لذت بردم و هنوز از سرمای کتاب، سردم است. مردم مرزنشین ما در دفاع مقدس خودشان را سپر کردند تا ما راحت زندگی کنیم و اکنون نیز برای امرارمعاش هم از جان خودشان می‌گذرند. آقای امامی خط‌شکن این مسیر هستند تا ما بتوانیم درباره کولبرها سخن بگوییم. کاش این رونمایی در معرض عموم صورت می‌گرفت تا مردم بدانند برای آنها دغدغه داریم. کاش بتوان برای کولبرها کارهای بیشتری انجام داد. مردم مرزنشین ما متأسفانه بسیار دغدغه و مشکل دارند که باید دیده شود.» در بخش پایانی این مراسم آپین رونمایی از کتاب یک زمستان با کولبرها توسط مسئولان حاضر در جلسه انجام شد.

منافع مردم باید در نظر گرفته شود

نصراللهی با اشاره به اشکال کار رسانه‌ای در کشورمان گفت: «اشکالی که در رسانه‌های ما وجود دارد، این است که رسانه‌های ما فقط بعد اول را در نظر می‌گیرند و غلبه عافیت‌طلبی، شهرت، مرکز و رویدادمحوری بر مردم‌محوری و فرآیندمحوری را می‌بینیم. این اشکال کار است، غلبه نگاه صرف اطلاع‌رسانی. اینکه هرکسی هر مطلبی را می‌گوید ما فقط روایت کنیم. اصلاً شک و تردیدی نداشته باشیم که ممکن است این روایت و اطلاع‌رسانی، موافق نهادها باشد اما برای مردم ضرری داشته باشد. باید به خودمان فرصت بدهیم، اینکه مسئولی روایت خودش را داشته باشد، چون در آن جایگاه قرار دارد، چیز عجیبی نیست اما اینکه خبرنگاران در زمین مسئولان بازی کنند، کار درستی نیست. روزنامه‌نگاران و خبرنگاران فقط نباید میکروفن مسئولان باشند، باید به منافع مردم هم توجه داشته باشند.»

به‌سمت روزنامه‌نگاری تحقیقی برویم

این استاد دانشگاه با اشاره به فعالیت روزنامه «فرهختگان» در موضوعات اجتماعی گفت: «فکر می‌کنم روزنامه فرهختگان در این عرصه تلاش کرده که بعد اول را در نظر نگیرد و همه‌جانبه‌نگر باشد، فقط به شهرت توجه نکند و سعی می‌کند نوع نگاهش را متفاوت کند، روایت دیگری را هم گوش بدهد. کولبر که مقام‌مسئول نیست که هدیه بدهد اما مطمئناً در جاهای دیگر برای خبرنگاران هدیه وجود دارد. می‌توان نتیجه گرفت کاری که جناب آقای امامی انجام داده‌اند نشان از فرآیندمحوری و اثرگذاری بود. متفاوت دیدند و تولید اختصاصی داشتند و باید بگوییم که کار فرهختگان در پرونده‌های زیادی از این دست، می‌تواند ما را امیدوار کند که روزنامه‌نگاران مسئول هنوز نفس می‌کشند و غیر از این هم نمی‌شود. حتماً باید به‌سمت روزنامه‌نگاری تحقیقی برویم. اگر روزنامه‌های ما بخواهند ادامه حیات بدهند؛ اگر می‌خواهند مشغول مرگ تدریجی نشوند باید به‌سمت این مدل روزنامه‌نگاری برویم.»

نصراللهی با بیان اینکه باید بپذیریم که رسانه‌های داخلی در بسیاری از موضوعات اساسی کشور روایت اول ندارند، می‌گوید: «موضوعاتی مثل اقوام، زنان، فساد اقتصادی و... ازجمله موضوعاتی است که ما روایت اول در آن نداریم. دیگران روایت می‌کنند و بعد رسانه‌های ما در زمین آنها بازی می‌کنند، این بدترین کار است و بدترین ضربه را به مردم، نظام و روزنامه‌نگاری می‌زند. همین کاری که آقای امامی انجام دادند روایت اول نبود. ای کاش به روزی برسیم که قبل از اینکه دشمن و رسانه‌های آن‌طرفی امنیت مردم را مورد تعرض قرار بدهند، رسانه‌های ما روایت اول داشته باشند.»

رسانه‌ها باید به‌سمت جریان‌ساز شدن بروند

این استاد دانشگاه با اشاره به دیدار اخیر مقام‌معلم‌رهبری با مسئولان قوه قضائیه گفت: «یکی از نکاتی که ایشان در این دیدار تاکید کردند، این بود که امنیت روانی و روحی مردم حق عمومی است و توصیه و تاکید کردند مسئولان قوه قضائیه نگذارند هرروز با

بیگانه بیان می‌شود و ادامه داد: «در سال ۹۸ که دو نوجوان در ماجرای کولبری فوت کردند، اخبار را می‌شنیدم و متوجه می‌شدم کسی که این کار را انجام می‌دهد به‌دلیل بحث معیشت است. عده‌ای تلاش کردند از مرگ این دو نوجوان یک بسته سیاسی تدوین کنند. در رسانه‌های داخلی جز پیام حمایت آقای جهانگیری از خانواده این دو نوجوان که منتهی به اهدای یک جلد قرآن منجر شد، خبری نبود. رسانه‌های غربی به‌شدت به مراسم سوگواری و تحلیل این ماجرا می‌پرداختند. من دلم به‌حال این دو نوجوان سوخت که به‌دلیل معیشت و کار به کولبری روی برده بودند اما ماجرا تبدیل به یک میتینگ سیاسی شده بود. به‌عنوان خبرنگار در دی‌ماه ۱۳۹۸ به مرز مریوان رفتم و با کولبران گذر کردم. گزارش آن با عنوان ۱۳ کیلومتر با کولبرها منتشر شد، بعد از آن احساس کردم همچنان حرف‌های ناگفته‌ای باقی مانده است. مجدداً بهمن ۱۳۹۸ به مرزهای سردشت، پیرانشهر، سنقر و مریوان رفتم و اطلاعات زیادی کسب کردم، مثلاً اینکه در هر مرز نوع کالاها متفاوت است یا اینکه در برخی مرزها گروهک‌های تروریستی حضور دارند که مالیات می‌گیرند و بخشی از منابع گروهک‌ها از همین مبالغ است. جالب بود که این کار نیاز به تحصیلات خاص یا کارت پایان خدمت و دیگر چهارچوب‌ها ندارد. این بود که حس کردم اگر به آن پرداخته نشود اوضاع بسیار بدتر می‌شود. اکنون کولبری تنها در روستاهای مرزی رخ نمی‌دهد، بلکه افراد از دیگر نقاط به مرز می‌آیند تا این کار را انجام دهند. این یک رزگ خطر است؛ چراکه آسیب‌های اجتماعی بسیاری را به‌دنبال دارد، مثلاً مصرف مواد مخدر برای تأمین نیرو و قدرت برای حمل بار. من خواستم خودمان از مشکل در کشورمان صحبت کنیم و نه دیگر رسانه‌ها آنطور که خودشان تمایل دارند نقل کنند. امروز جمهوری اسلامی نیاز به شبکه‌ای از خبرنگاران دارد که آزادانه‌تر کار کنند و سیستم متوجه شود نیاز به خبرنگاران دارد.»

دوگانه‌های دنیای روزنامه‌نگاری

همچنین در مراسم رونمایی این کتاب اکبر نصراللهی، رئیس دانشکده ارتباطات دانشگاه آزاداسلامی تهران-مرکز با بیان اینکه دنیای رسانه و ارتباطات پر از دوگانه است، گفت: «منی‌خواهم بگویم همه این دوگانه‌ها بد است و باید از آن پرهیز کنیم. اما بعضی اوقات تلفیقی از اینهاست اما اگر فقط به یک بعد ماجرا توجه شود و به قسمت‌های دیگر توجه نشود، آسیب و اشکال به‌وجود می‌آید. مثل دوگانه خطرات و خطرات. می‌دانید که دنیای امروز روزنامه‌نگاری پر از این خطرات و خطرات است. اگر روزنامه‌نگاران فقط به این خطرات توجه داشته باشند و نگاه اداری و اطلاع‌رسانی و خبرگیری صرف باشد و فقط رابط بین مسئولان و مردم از جهت مسئولان باشند، بدون اینکه تحلیلی ارائه دهند، کار خوبی نیست. دوگانه بین عافیت‌طلبی و مسئولیت‌طلبی، دوگانه بین محافظه‌کاری و انقلابی‌گری همه این دوگانه‌ها در این منظومه قرار می‌گیرند. دوگانه کاتب بودن و میکروفن بودن و از طرف دیگر تقلیل ندادن خبرنگار به اینکه فقط راوی صحبت‌های مسئولان باشد و بتواند راوی اتفاقات از نگاه مردم هم باشد.»

هانیه علی‌نژاد

مراسم رونمایی از کتاب «یک زمستان با کولبرها» با حضور صادق امامی، نویسنده اثر و جمعی از اهالی رسانه و فرهنگ ازجمله اکبر نصراللهی، رئیس دانشکده ارتباطات دانشگاه آزاداسلامی تهران مرکزی، مهدی رضائی، دبیرکل نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، علی‌اکبر شیروانی، مدیرعامل انتشارات سورمه‌مهر، محمدامین ایمانجانی، مدیرمسئول روزنامه «فرهختگان» و صابر خراسانی مجری و شاعر برگزار شد. یک زمستان با کولبرها، روایتی از همراهی صادق امامی با کولبرها در نقطه صفر مرزی است. در بخشی از این کتاب آمده است: «بیشتر فعالیت مردم روستای دزلی، کشاورزی، دامداری، باغداری، خدمات و صنایع دستی است. زیبایی‌های روستا در زمستان آنطور که باید مشهود نیست، اما در بهار و تابستان چشمه‌های جوشان و باغ‌های سرسبز پیرامون روستا به‌قدری زیباست که سرمایه‌داران کرد را به آنجا کشانده تا همان کاری را که همتایان تهرانی‌شان با شمال ایران کرده‌اند، آنها با دزلی بکنند. مثل شمال که از دل زمین‌های کشاورزی، ویلا سبز شده است، در دزلی هم رگه‌هایی از این خوش‌نیشینی‌ها به‌چشم می‌خورد. حدود ده کیلومتر پس از دزلی، به روستای دره کی می‌رسیم. در فصل بهار، گروه‌های موسیقی و رقص کردی به دزلی و دره کی می‌آیند و در دشت‌های سرسبز این روستاها برنامه اجرا می‌کنند. این برنامه‌ها در کنار پوشش زیبای محلی مردم روستا، دزلی و دره کی را به مقصد تمام تورهای گردشگری استان تبدیل کرده است و...»

نیاز به گفت‌وگو داریم

در این مراسم علی‌اکبر شیروانی ضمن عرض تبریک بابت انتشار این کتاب، عنوان کرد: «این کتاب از یک‌جهت برای من بسیار مهم است که به‌سرراغ یک مساله اجتماعی رفته و طبق تعاریف علوم اجتماعی همراه با جامعه‌مدن مسائل اجتماعی هم وجود خواهد داشت. نکته مهم این است که به آن پرداخته شود. مجموعه‌ای از اصلاح قوانین کار و اجتماعی در انگلستان مدیون کتاب‌های چارلز دیکنز است که به آن مسائل از دریچه ادبیات پرداخته است. برای بنده مهم این است که انتشارات سورمه‌مهر به مساله اجتماعی به نام کولبری که طی سال‌ها در رسانه مطرح می‌شد، در قالب کتاب جامع و عمیق پرداخته است. معتقد هستم اگر قرار است این مسائل حل شود نیاز به گفت‌وگو کردن دارد و این کار آقای امامی کمک می‌کند که به‌صورت عمیق‌تر به این مساله پرداخت شود. تشکر ویژه‌ای از روزنامه فرهختگان دارم که در چندسال اخیر با شجاعت و شهامت به خبرنگاران اجازه دادند که به‌سرراغ موضوعات حساس بروند.»

روایت خودمان از مشکلات کشور

در ادامه صادق امامی، نویسنده یک زمستان با کولبرها اشاره کرد که در ایران این مشکل وجود دارد که چالش‌ها توسط رسانه‌های

